

Hazai hírek

120 éves a „Jó szerencsét!” köszöntés (a 21. emlékülés)

Az Országos Magyar Bányászati és Kohászati Egyesület (OMBKE) választmányának 1894. április 7-én felolvasással összekötött rendes gyűlésének jegyzőkönyve a Bányászati Lapok (az OMBKE és a M. Kir. Bányászati Akadémia közlönye) 1894. április 15-ei számában jelent meg (XXVII. évfolyam 8. szám). A jegyzőkönyv 11. pontja az alábbiakat tartalmazza:

„Árkossy Béla a bányászköszöntésre vonatkozó ama kérését terjeszti a választmány elé, hogy a német „Glück auf” köszöntést legmagyarosabban mi módon lehet kifejezni. Többek hozzászólása után Péch Antal tiszteleti tag a „Jó szerencsét” köszöntésformát tartván a legmagyarosabban hangzó, ezt ajánlja elfogadásra – (Általánosan elfogadtatik).”

„Ötven éves a magyar bányászköszöntés” címen jelent meg Faller Jenőnek a BKL Bányászat 127. évfolyam 2. számában (p.: 181-182) cikke, amelyből csak pár sor kiemelés:

„A háborús, nagy világesemények szédítő forgatagában lehet, hogy időszerűtlen megemlékezni egy látszólag jelentéktelen évfordulóról, nekünk, magyar bányászoknak azonban fontos – sőt mostani nyomorult vergődésünkben talán hatványozottan fontos – följegyezni, hogy hivatalos köszöntésünk a „Jó szerencsét!” ötven éves. (első bekezdés)

„Hogy elődeink ezzel is jó munkát végeztek, mi sem igazolja jobban, minthogy a magyar bányász országosan „Jó szerencsét” köszöntéssel üdvözli embertársait, hogy köszöntéséből öntudatos, büszke hittel csendül ki ma is, hogy bármi történjen is a földön, vagy a föld alatt, a magyar bányász bátran s igaz szívvel állja az eljövendő, további megpróbáltatásokat.” (utolsó bekezdés)

1994. április 7-én az OMBKE és a Bányaiipari Dolgozók Szakszervezete (BDSZ) a várpalotai Jó szerencsét Művelődési Központ színháztermében tartotta meg a centenáriumi ünnepséget. A várpalotai Bányász Kórus műsora után a megnyitó beszédet *Schalkhammer Antal*, a BDSZ elnöke, az ünnepi beszédet *Molnár László*, a soproni Központi Bányászati Múzeum igazgatója, a zárszót *dr. Tóth István*, az OMBKE elnöke tartotta. Több köszöntő is elhangzott.

Az ünnepségen az emléktáblánál elmondott beszédben elhangzott, hogy a jövőben minden évben szakmai előadás keretében kerüljön sor a megemlékezésre. Ez azóta minden évben megtörtént.

*

2014. április 10-én a várpalotai Jó szerencsét Művelődési Központ zsúfolásig megtelt „Dr. Szij Rezső” nagytanács-teremben került sor a köszöntés 120. évfordulója tiszteletére megrendezett ünnepségre.

A résztvevők a Bányászhimnusz hallgatása közben

remben került sor a köszöntés 120. évfordulója tiszteletére megrendezett ünnepségre.

A Bányászhimnusz elhangzása után a várpalotai Faller Jenő Szakközépiskola és Kollégium diákjainak kultúrműsorát (felkészítő tanárok Reif Mónika és Sándor Zsuzsa) követően *dr. Fancsik Tamás* c. egyetemi tanár, a Magyar Geofizikai és Földtani Intézet igazgatója „Eredmények a nyersanyagkutatásban – tovább lépés a bányászatban” című, nagy szakmai tartalommal megtartott és látványos diákkal tarkított előadása hangzott el.

Az emléktáblánál dr. Gagyai Pálffy András, az OMBKE ügyvezető igazgatója tartotta az emlékbeszédet. (Az emléktábla alkotója Bóna Kovács Károly szobrászművész, aki tanulmányait az Országos Magyar Képzőművészeti Főiskolán, majd tandíjmentes növendékként a párizsi Julian Akadémián folytatta, ahol a Rue Boulardon kis műtermet is fenntartott. Az emléktábla avatására 1931. december 4-én került sor az Olvasókör avatásán, az Olvasókör megszűnése után, 1958-ban került jelenlegi helyére.)

Az emléktáblánál koszorúztak:

Veszprém Megyei Kormányhivatal

Veszprém Megyei Közgyűlés

Magyar Bányászati és Földtani Hivatal

Miskolci Egyetem Műszaki Földtudományi Kar

Dunaújvárosi Főiskola

BDSZ

OMBKE

Magyarhoni Földtani Társulat

Bányász Nyugdíjas Szervezet (Veszprém)

Faller Jenő Szakközépiskola és Kollégium

Bányász Hagyományok Ápolásáért Egyesület

Bányász Nyugdíjas Szakszervezet és Nyugdíjas Klub

THURY-VÁR Nonprofit Kft.

Rákóczi-telepi Baráti Kör

Várpalota polgármestere levélben mentette ki mind magát, mind a testületet, miután testületi ülést tartottak.

A fogadásnál a pohárköszöntőt *dr. Vedlik Krisztina*, a Veszprém Megyei Kormányhivatal igazgatója tartotta, majd Bóna Kovács Károly gyermeke, *Kovács Balázs* (csak a művész vette fel a „Bóna” előnevet Franciaországból hazatérve, vélhetően az apai nagyapjától örökölt „Jó” ragadványnevből) a dombormű makettjét adta át dr. Horn Jánosnak abból az alkalomból, hogy 20 éve minden évben megszervezi ezt az ünnepséget, és ezzel méltó emléket állít Édesapjának is.

Dr. Vedlik Krisztina és dr. Horn János

A fogadás után rég – talán egy éve – nem látott barátok beszélgettek, és – mint 1994 óta mindig – az alábbi szavakkal fejeztem be az ünnepséget: „Jövőre Veled ugyanitt”.

Dr. Horn János

Emléktáblák Sopronban

Dr. Szőke László rubinokleveles vaskohász professzor kezdeményezésére június 26-án a Soproni Egyetem falára *Verő József és Tarján Gusztáv* kétszeres Kossuth-díjas akadémikus professzorok, az OMBKE alelnökei és tiszteleti tagjai emlékére emléktáblák kerültek elhelyezésre.

A professzorok családtagjai és tisztelői, a megjelent mintegy harminc fő előtt megemlékezést mondott *dr. Szőke László* professzor és *dr. Fajtál József* intézetigazgató.

Dr. Szőke László megemlékezett *Verő József* életútjának főbb eseményeiről, majd néhány személyes élményéről, melyek *Verő József* szakmai, oktatói, vezetői kvalitásait és egysületünk iránti elkötelezettségét szemléltették, majd kiemelten foglalkozott a Fémtechnológiai Tanszék fejlesztésével: „Az 1943. év jelentős a Fémtechnológiai Tanszék történetében. Eddig a hajdani uszodától délre, a ma már szintén nem létező mintatáróban, igen mostoha körülmények között folytak a gyakorlatok. Ez év derekán alakul újjá a tanszék, és költözik ennek az épületnek a déli szárnyába. A berendezést és a gépek elhelyezését, valamint a levehető villamos teljesítményeket maga *Verő* professzor tervezi...”

A tanszék „felavatására” egy augusztusi, egyhetes Mérnöki Továbbképző Intézeti tanfolyam keretében kerül sor. A kiváló ipari kapcsolatok révén a résztvevők az ipar teljes keresztmetszetét képviselik.”

Majd így fejezte be: „Köszönetemet fejezem ki *Faragó* rektor úrnak, *Lakatos* és *Alpár* dékán uraknak, valamint *Dívós* professzor úrnak az emléktábla-felállítás gondolatának támogatásáért, *Verő József* akadémikusnak és a *Verő* családnak a lelkes és lankadatlan szervező munkáért! Adja hírül ez az emléktábla az utókoraknak, hogy ebben az épületben egy korszerű kohász tanszék működött *Verő József* akadémikus vezetésével!”

Dr. Fajtál József megemlékezett *Tarján Gusztáv* Sopronban gyökerezett életútjáról, szakmai, tudományos és oktatói tevékenységéről. Kiemelte, hogy a professzor sokat tett a tanszék modernizálásáért: „A tanszék elnevezése az ő javaslatára változott Ásványelőkészítési Tanszékre, mivel a tanszék oktatási és kutatási területe az érc- és szénelőkészítés mellett jelentősen kiszélesedett. A Miskolcon működő tanszék professzor úr által megalapozott fejlődése azóta is töretlen, jelenleg a neve Nyersanyagelőkészítési és Környezeti Eljárástechnikai Intézet. Az új elnevezés kifejezi azt, hogy az elsődleges, a bányászott nyersanyagok feldolgozása mellett a másodlagos nyers-

anyagok feldolgozásával és környezeti eljárástechnikával, a víz, a levegő és a talaj tisztításával is foglalkozunk. *Tarján Gusztáv* professzor volt az, aki már a '70-es években felhívta a munkatársai figyelmét a hulladékok előkészítésének jövőbeni egyre növekvő fontosságára.”

Beszédét így zárta: „A nemzetközi hírű tudósra emlékezve, professzorunk születésének helyszínén, tiszteletünk jeléül az emlékére avassuk fel ezt az emléktáblát, amelyet *Szőke László* professzor úr kezdeményezésére a leszármazottak készítették!”

A koszorúzás során az OMBKE nevében a tábláknál koszorút helyezett el *dr. Gagyai Pálffy András* ügyvezető igazgató. *GPA*

XVIII. Bányászati Szakigazgatási Konferencia Zalakaroson

A Bányavállalkozók Országos Egyesülete (BOE), a Bányavállalkozók Műszaki Egyesülete szervezésében és több szervezet – Magyar Bányászati és Földtani Hivatal (MBFH), Magyar Bányászati Szövetség (MBSZ), MOL Nyrt., Tapolca és Környéke Bányászati Hagyományápoló Egyesület – támogatásával 2014. május 07-09-én – tizennyolcadik alkalommal – került sor Zalakaroson, a Hotel Karos Spa szállodában a Bányászati Szakigazgatási Konferencia megrendezésére.

Kozma Sándor, a rendezvény szervezőbizottságának elnöke és a házigazda *Üsztöke Botond* vezérigazgató (Hotel Karos Spa) üdvözölte a megjelenteket, ezt követően *Jászai Sándor* elnök (MBFH) nyitotta meg a rendezvényt, köszöntötte a hallgatóságot és előadást tartott. Előadásában szólt a hazai bányászat fejlesztéséről, az ásványvagyon-gazdálkodás és -védelem, a koncesszió témaköréről, a hazai szénbányászat újraindításának lehetőségéről.

Károly Ferenc, a rendezvény szervezőbizottsága társelnökének levezetése mellett a nap folyamán a következő előadásokat hallgattuk meg:

Dr. Zoltay Ákos ügyvezető főtiszt (Magyar Bányászati Szövetség): A bányászat általános helyzete, fejlesztési lehetőségei és korlátai az EU szabályozások és a hazai peremfeltételek között

Cseh Zoltán alelnök (Magyar Bányászati Szövetség): Az építőipari alapanyaggyártás és -felhasználás alakulása a rendszerváltás óta

Dr. Izsó István bányakapitány, c. egyetemi docens (Miskolci Bányakapitányság): Ásványi nyersanyagkutatás a Miskolci Bányakapitányság gyakorlatában

Kondorosi Dóra szabványosító menedzser (Magyar Szabványügyi Testület): Szabványosítás – zűzöttkö szabványok

Az előadások után a program a szálloda kertjében grillpartival és boresttel zárult.

A második és a harmadik napon a konferencia moderatori teendőit *dr. Ihász Lajos* és *Károly Ferenc* felváltva látták el. A második nap délelőtt a következő előadásokat hallgathatta meg a több mint 190 fő résztvevő:

Dr. Riedl István bányakapitány (Pécsi Bányakapitányság): A mecseki szén- és uránércbányászat újraindításának aktuális kérdései

Molnár János vezérigazgató (Mecsekérc Zrt.): A mecseki uránércbányászat múltja, jelene és jövője

Zsigmond Nóra regionális gazdaságfejlesztési szakreferens (Nemzetgazdasági Minisztérium): Vállalkozásfejlesztési lehetőségek 2014-2020

Holnapy László főosztályvezető-helyettes (Nemzeti Fejlesztési Minisztérium): Középtávú közlekedési fejlesztések a Nemzeti Közlekedési Stratégia tükrében

Livo László ügyvezető (MARKETINFO Mérnöki és Befektetési Tanácsadó Bt.): A geotermikusenergia-felhasználás hazai lehetőségei

Dr. Káldi Zoltán bányakapitány (Veszprémi Bányakapitány-ság): Bányászati jogszabályok változásai

Bencsics Attila igazgató (Nyugat-dunántúli Környezetvédelmi és Természetvédelmi Felügyelőség, Szombathely): A zöldhatóság bányászatot érintő tevékenységének aktualitásai

Dr. Földesi János ügyvezető (DETONET Kft.): A szeizmikus biztonsági távolság és a várható rezgési sebesség meghatározásának hiányosságai az ÁRBSz vonatkozó előírásai szerint

Dr. Szabó György ügyvezető igazgató, c. egyetemi docens (TXM Olaj- és Gázkutató Kft.): A palagáztermelés hazai lehetőségei és korlátai

Az előadások végén rövid konzultáció következett.

A selmeci hagyományok alapján tartott „Hatósági sikerre vállalkozók” szakestély zárta a nap programját. Az elnöki tisztelet *Kiss Csaba* töltötte be, a háznagy *Károly Ferenc*, a kontrapunkt *Stipkovits István*, a balekcsész *Ruszkai István*, a cantus praeses (nótafa) *Törő György*, a garatőr *Gödény Tibor* volt. A „komoly pohár” megtartására a szakestély elnökétől *dr. Füst Antal* kapott szót, a „vidám pohár” beszámolót *Mihalecz József* adta elő. A szakest fényét emellett a firmák humoros felszólalásai, hozzászólásai és két balek keresztelése emelték. Humoros formában felelevenedtek napjaink hírei mellett az előadásokon elhangzottak is.

A rendezvény harmadik napján a következő előadások hangzottak el:

László István főosztályvezető (Magyar Földtani és Geofizikai Intézet): A bányamérés és térképkészítés időszerű kérdései
Tuzson Gergely műszaki igazgató, *Mityan Zoltán* üzletfejlesztési tanácsadó (Polydesign Kft.): 3D fotótérkép alkalmazása a bányamérésben

Dr. Fodor Béla tanácsadó, c. egyetemi docens: A borsodi mélyműveléses szénbányászat újraindításának helyzete Farkaslyuk Bányauzem példáján

Somogyiné Alabán Ildikó hatósági kapcsolatok és működés támogatás vezető (MOL Nyrt.): Koncessziós pályázatok összeállításával kapcsolatos tapasztalatok

Dr. Birta Zsuzsanna birtokjogi projekt koordinátor (MOL Nyrt.): A közigazgatási hatósági eljárások egy bányavállalkozó szemszögéből

Maincz Tamás hatóságvezető (Közép-dunántúli Vízügyi Hatóság, Székesfehérvár): Vízügyi hatósági feladatok a vízügyi igazgatás átszervezése után

Az előző konferenciákhoz képest a konzultációk során kevésbé voltak aktívak a résztvevők. Ennek talán az volt az oka,

hogy az elmúlt egy évben a bányászat területén kevés jogszabály változott.

A rendezvényt szervező egyesületek (Bányavállalkozók Műszaki Egyesülete, Bányavállalkozók Országos Egyesülete) létrehozta egy honlapot – <http://www.bme-boe.hu/index.htm> – amelyen a mostani és korábbi konferenciák eseményei mellett a konferencia előadásai is szerepelnek.

Dr. Ihász Lajos zárszavával ért véget a konferencia, melyben értékelte a konferenciát és megköszönte a résztvevő bányavállalkozók, a hatósági személyek, tervezők aktivitását, a házigazdák segítő hozzáállását. Ismételten reményét fejezte ki, hogy ez a hagyomány tovább folytatódik, és jövőre is megrendezésre kerül a konferencia. A rendezvényen több szervezet is élvezte a rendezők által felajánlott lehetőséggel, reklámanyagok felhasználásával termékbemutatót tartott.

A rendezvény szervezése és sikeres lebonyolítása a már több éve együttlevő, nagy gyakorlattal rendelkező csapat – *Horváthné Kozma Orsolya, dr. Ihász Lajos, Jankovics Bálint, Károly Ferenc, Kovács Béla, Kozma Sándor, Lente Miklós, Szirányi Zoltán, Varga Gusztáv* – érdeme.

Károly Ferenc

Új öntészeti kiállítások Sárospatakon

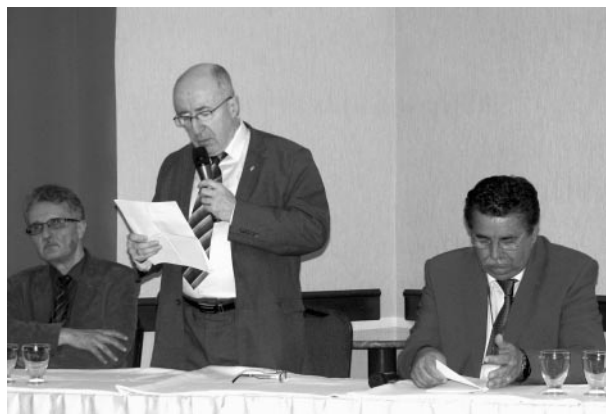
Egyesületünk helyi csoportjainak tartalmas szakmai kirándulást ajánlunk Zemplén kincseinek felfedezésére. E programba Téliháza, Széchalom, Monok és Tokaj vagy Szerencs látványai mellett igazi szakmai csemege illeszthető be.

A Bodroghöz kulturális fővárosa, Sárospatak 2014 nyarán két új, kohászati vonatkozású kiállítással gazdagodott. A Rákóczi-várban működő múzeum palotaszárnyának három nagy termében júniusban egy igen gazdag, minőségi *öntöttvasművészeti gyűjtemény* kapott méltó elhelyezést, majd egy hónap múlva a várudvaron évek óta folyó ásátások révén felszínre került I. Rákóczi György ágyú- és harangöntő műhelyének rekonstrukciója is befejeződött.

Vasba öntött múlt

A nemrégiben elhunyt budapesti magángyűjtő, *Korompay László* hagyatékából származó, 404 öntöttvas dísz tárgyat felölelő gyűjteményt *dr. Sándor József*, egyesületünk tiszteleti tagja adományozta a múzeumnak. Öntőmérnökként a gyűjtemény szakmai értéke és megőrzésének fontossága vezérelte, a helyszínt illetően pedig a család, ill. az elhunyt végakarata szerinti sárospataki elhelyezés volt számára fontos, hiszen mint pataki öregdiák, már több ízben is támogatta kedves iskolavárosának múzeumát.

A Nemzeti Kulturális Alap által is támogatott kiállítás nagyszámú helybeli és szakmai érdeklődő jelenlétében június 7-én nyitotta meg *Höröcsik Richárd* országgyűlési képviselő. Az adományozónak *dr. Csorba László*, a Magyar Nemzeti Múzeum főigazgatója köszönte meg az ajándékot. Kiemelte, hogy a 19. században kibontakozó öntőipar és művészet az északkelet-magyarországi polgárosodásnak is nagyon jellegzetes, kísérő jelensége volt. A 16-17. századi vasművek kis öntődei ekkorra már ipari formákat öltöttek, gondoljunk például az *Andrássy grófok* nevezetes dernői vasgyárára, amely a Lánchíd építéséhez használt alkatrészeket is gyártott. Megemlítette továbbá a munkácsi vasgyárat is, amely a porosz vasművészet civilizációs eredményeit közvetítette Közép- és Kelet-Európa felé. Hozzátette: „A gyűjtemény közép-európai szempontból a darabszámát tekintve is jelentős, másrészt amiatt is, mert valamennyi név európai öntőipar terméke megtalálható benne. Nagyszerű áttekintést ad arról az öntöttvasművészetről, amely ma már nem létezik. A múzeumok felelőssége, hogy en-

Jászai Sándor megnyitója
(mellette *Károly Ferenc* és *Kozma Sándor*)

nek a legérdekesebb darabjait megőrizték, és ezért különösen kedves számunkra a Korompay család gyűjtőszervevénye. Bennük volt az a vágy, hogy egyben tartsák a kollektiót, erre pedig a legalkalmasabb egy múzeum. Szerencsére megtalálták a pataki öregdiákokat, Sándor Józsefet, aki megmentette az utókor számára.”

Ezután dr. Tamás Edit, az MNM Rákóczi Múzeumának igazgatója köszöntötte a megjelenteket. Elmondta, hogy Sándor József nem először lépett az adományozói szerepbe, ugyanis már egy évtizeddel ezelőtt, a Rákóczi-évben is egy öntöttvas ágyút kapott tőle a múzeum, továbbá állandó támogatója a térség régészeti munkálatainak. A későbbi terveikről beszámolva közölte, hogy 2015 végétől egy-két évig vándorkiállításokként mutatják be a kollektiót, majd a tervezett látványtárunkban kap állandó elhelyezést. Megköszönte a sárospataki születésű *Korompayné Sipos Judit*nak a férjével együtt végzett szisztematikus gyűjtőmunkát, *Lengyelné Kiss Katalin* kohómérnöknek, a kiállítás kurátorának a történeti és szakmai előkészítést, a gyűjteményt bemutató kötet összeállítását és a kiállítás rendezését, ill. saját munkatársainak az installáció és a vitrinberendezés kivitelezését.

A kiállítás 13 vitrinben, fali tablókval, képekkel és a legjelentősebb 19. századi magyar öntödét bemutató térképpel illusztrálva segíti a látogató eligazodását a sokak által még nem ismert művészi területen. Szó esik a vasolvasztás és -öntés európai kezdeteiről, az öntöttvas 19. századi művészi térhódításáról a szobrászatban és az építészetben, a porosz királyi öntödék vezető szerepéről, a „Schwarzes Gold”-ként ismert, különlegesen vékonyfalú, hihetetlenül finoman formázott, filigrán öntvények megjelenéséről, illetve ezek továbbterjedéséről Európa keletibb országaiban és Magyarországon.

Hangsúlyos helyet kapott az európai mércével is rangos finomöntődékkel rendelkező Munkácsi Vasgyár tevékenysége, hiszen itt, a Rákócziak egykori birtokán 1835-től egy fél évszázadon keresztül igazi művészeti értékeket hoztak létre a porosz öntödékben gyakorlatot szerzett *Valentínus Willaschek*, majd 1848 után a szobrász diplomával rendelkező *Schossel András* modelljei után öntött, márkás művészi alkotások készítésével.

A napóleoni háborúk miatt kialakult színesfémhiány készítette a porosz uralkodókat arra, hogy a 19. század elején a vasöntést szinte művészi fokra fejlesszék öntödéikben. Az ott készült mívés dísz tárgyak, domborművek, kispasztikák, ékszerek felvették a versenyt a bronzból, sőt az ezüsből készített darabokkal is. Főként az 1796-ban alapított gleiwitzi (ma Gliwice, Lengyelország), majd az 1804-ben induló berlini Porosz Királyi Öntöde mintakincse volt nagy hatással az egész európai, így a magyar öntöttvasművészetre is. Az öntöttvasból készült műalkotások az elkészítési technológiából adódóan azért különlegeseek, mert a más fémből készített öntvényekkel ellentétben felületük finomabb megmunkálására, cizellálására, javítására utólag nincs lehetőség.

A Kárpát-medencében az iparszerű öntvénygyártás a 19. században a százszorosára nőtt. 1898-ban a vas- és acélgyárakban 26, a gépgyárakban 46 vasöntöde működött, míg hét önálló volt. Termelésük meghaladta a 67 000 tonnát. A művészi vasöntés technológiai fogásai az ipari forradalommal együtt érkeztek hazánkba. A magyar öntödék mintegy ötöde foglalkozott ún. kereskedelmi és díszöntvények készítésével is, amihez a gyártóeszközökön kívül kellő szak tudású mintakészítő, formázó és öntő szakember is kellett.

Az 1810-20 körüli időktől már készültek műöntvények Rhónic és Munkács, majd a század közepén Dernő, Stájerlakanina, Resica és Ruszkabánya műhelyeiben. Eleinte gyakori a klasszicizáló, neogótikus porosz modellek átvétele, majd a kor ízlésvilágának megfelelően historizáló vagy leegyszerűsít-

tett formavilágú, később túldíszített, neobarokkos stílusú tárgyak készülnek. Bár a közép-európai öntöttvasművészség fénykora az 1860-70-es években véget ért, Magyarországon még a kiegyezés után is születtek szép alkotások. A 20. század elején megjelennek a szecessziós motívumok is. A művészi megformált öntöttvas tárgyakat, használati cikkeket, íróasztali felszereléseket, gyertyatartókat, lakásdíszítő domborműveket, dísztalakat, vázákat, kispasztikákat a polgári világ közönsége szívesen vásárolta egészen az 1930-as évekig. Az alapanyag „szegényességének” leplezésére később a technológiai fejlődés útjait is kihasználva a vas jelleget elrejtették, s galvani-úton csillogó nikkelbevonattal látják el a tárgyakat.

A trianoni békeszerződés következtében a nagy múltú öntödék a határon kívülre kerültek. Ezután főleg a salgótarjáni Hirsch és Frank cég öntödéje és a budapesti Ganz és Társa Rt. foglalkozott díszöntvények gyártásával. A 20. század közepétől a művészi öntöttvas tárgyakat már nem sokra becsülték, sorsukat érdektelenség kísérte, sok darab a fémgyűjtés áldozata lett.

A Sárospatakon kiállított anyag legértékesebb részét az európai öntöttvasművészség kezdeti időszakának remekai, a gleiwitzi, berlini, mariazeili finomöntvények képezik, de megtalálhatók a cseh és morva öntödék, sőt az Uralban működő cári orosz öntöde, a „Kaszli” öntöttvas csipkescsodái, jelzett darabjai is. Magyar vonatkozásban a félszáz műtárgyat bemutató munkácsi kiállításrészlet a legérdekesebb, mert más kiállításon Schossel András által készített szép szobrok ilyen nagy számban nem láthatók. Filigrán öntésű emberi és állati mozdulatokat őrző kispasztikák, mellképek, mívésen formázott, a polgári lakásbelső díszítő vázák, hamutálak, dobozok, íróasztali nehezekek, egy-egy történeti eseményt vagy életképet megörökítő falikép, áttört dísztalak, igényesen formált öntött háztartási eszközök képezik a kollektció legnagyobb példányszámú részét. Vallási témákat megfogalmazó domborművek, asztali kereszttek mellett kis harangocskák is vannak a szakrális tárgyak között.

Egy vitrinben a bányász-kohász szakmában tevékenykedő szakemberek világához közel álló emléktárgyak kaptak helyet, hiszen ezen lassan kiháló szakmák vasba öntött emlékei révén őrződnek meg az utókor számára a három-négy nemzedékkel ezeltőlúti múlt mozzanatai.

Nézzünk rájuk szeretettel, fedezzük fel szépségüket annak a ma már közölünk eltávozott szenvedélyes „Vasembernek”, Korompay Lászlónak a végakarata szerint, aki azt szerette volna elérni, hogy gyűjteménye egyben megőrizve, hazai kiállítóhelyen adjon élményt, okozzon örömet sok-sok embernek, és fokozza művészeti és ipartörténeti múltunk iránt érzett megbecsülésünket.

A Vasba öntött múlt kiállítás megnyitójá. Az előtérben Csorba László főigazgató, Tamás Edit igazgató és Hörcsik Richárd képviselő, az oszlop mögé húzódba Sándor József, az adományozó látható.

Részlet a kiállítás munkácsi anyagából

I. Rákóczi György ágyúöntő műhelye

2014. július közepén *Balog Zoltán*, az Emberi Erőforrások Minisztériumának minisztere nyitotta meg Sárospatakon az Európában is egyedülálló, *I. Rákóczi György* által alapított ágyúöntő műhelyt a MNM Rákóczi Múzeumának várkertjében.

A régészetileg feltárt és rekonstruált ágyúöntő műhely és az ott található kiállítás segítségével ismerkedhetnek meg az érdeklődők a kora újkori bronzágyúk készítésének technikájával, valamint I. Rákóczi György tüzérségének történetével. A feltárási helyszínt egy óriási üvegkalickába foglalták, s korhű viseletbe öltöztetett, szoborként megformázott bábukkal mutatják be a bronzolvasztás, az ágyúforma-készítés, az öntés és a furatkészítés lépéseit. Az 500 millió forintos fejlesztésből a kilenc kilométerre fekvő Sáradszánya három parasztházát és környezetét is átalakították, itt a múzeum néprajzi gyűjteménye kapott helyet.

I. Rákóczi György a korszak legnagyobb ágyúöntő főura volt Magyarországon. 1631-től 17 éven át több tucat bronzágyút és néhány harangot is készítettek itt. A műhely épülete 1672-ben tűzvész martalékává vált. Ennek maradványait tárta föl a múzeum *Ringer István* régész vezetésével 2006 és 2011 között. Az épületmaradványok, eszközök és tárgyak nyomán alakították ki a múzeumot. A Magyar Öntészeti Szövetség több tagvállalata is támogatta a feltárást.

A közel 400 m²-nyi területen különleges élmény várja az érdeklődőket, hiszen az ágyúöntés 17. századi munkafázisait mutatja be részletesen a kiállítás. Így például rekonstruálták az olvasztókemencét és az öntőaknát. Az épületben helyet kapott egy hat és fél méteres ácsolt, csigával felszerelt korhű gerdendaszerkezet is, amely egykor a bronzágyúk mozgatására és az ágyúfurat készítésére is szolgált. Ennek kivitelezését *dr. Sándor József* ugyancsak támogatta.

Az ágyúöntő műhely köré épült csarnok átadása, *dr. Csorba László* főigazgató és *Balog Zoltán* miniszter

Az ágyúcső magjának és formájának készítése a középkorban

Balog Zoltán kiemelte, múzeumpedagógiai szempontból is nagyon fontos ez az épület és az itt található kiállítás. Fiatalkoraink, gyerekeink már hozzászoktak a multimédiához és a digitális kultúrához. Itt életszerű közelségbe kerülhetnek a 400 éve alkalmazott technikával, bemutatatható nekik a múltunk. Az ágyúöntésre is büszkék lehetünk, valamint arra a harcmódorra is, amit az elődeink ezen a vidéken folytattak. Ha ideérkeznek a diákok, ők maguk is közel érezhetik magukat a Rákócziak világához, a harcészültséghez, a magyar ipar teljesítőképességéhez. Minden olyan beruházásnak vagy fejlesztésnek, ami Sárospatakot megerősíti a hazai és nemzeti turizmus világában, annak támogatói vagyunk – mondta.

Dr. Csorba László főigazgató elmondta, hogy „a Magyar Nemzeti Múzeum kulturális és kiállítás politikájába tökéletesen beleillik ez a projekt. Itt Patakon született valami, ami az egész nemzetnek, sőt, az egész európai kultúrának fontos. Csodálatos ez az épület. Egyszerre szolgálja és mutatja Sárospatak múltörző képességét és teljesítményét. Az épület által fel tudjuk mutatni kultúránknak ezt a fontos eredményét és elemét. Mindez az európai mivoltunkat is bizonyítja. Sárospatak hírnevét már sok személy és épület is öregbíti, most az ágyúöntő műhely is továbbviszi a város nevét”.

Aros János polgármester kiemelte: „Sárospataknak az egyetlen lehetősége a turizmusban rejlik. Éppen ezért örülünk ennek az újabb attrakciónak, hiszen az 500 milliós beruházás kapcsán egy olyan látványossággal gyarapodhatott városunk, amely Európában is egyedülálló. Köszönetemet szeretném kifejezni a Magyar Nemzeti Múzeumnak, a kivitelezőknek, a támogatóknak, magánszemélyeknek és mindenkinek, aki segített létrehozni ezt a látványosságot. Óriási élmény volt végigjárni ezt az épületet és megtekinteni az itt lévő kincseket. Csak a korábbi leírások és ásatások alapján tudtuk, hogy ez az ágyúöntő műhely itt található. Figyelemmel kísértük a feltárási munkákat is, akkor még nem érttem igazán, hogyan is működött a műhely. Most, hogy sikerült rekonstruálni és bemutatni, nem csak Magyarországról, hanem a határon túlról is megismerkedhetnek az érdeklődők az ágyúöntés folyamatával.”

Reméljük, hogy az ország egyik leglátogatottabb turisztikai központjában bemutatott új kiállítások az öntészet, s ezzel a kohászat és a montaniszтика történeti és művészi értékeire fogékony emberek érdeklődését felkeltve szakmáink megbecsüléséhez, kultúránk ezen szeletének valós értékeléséhez fognak hozzájárulni. (A fotókat Sárospatak honlapjáról vettük át, itt a kiállításokról több kép is látható.)

Lengyelné Kiss Katalin

Múzeumok éjszakája Várpalotán

Szórakozhattak, érdekeseket láthattak, értékes történeti ismertetőket hallhattak, akik ellátogattak 2014. június 21-én Várpalotán, a „Múzeumok éjszakáján”, a *gr. Sztáray Antal Bányászattörténeti Gyűjteménynek* otthont adó Thury várba.

A gyűjteményt a helyi szénbányászat 100 éves évfordulójára alapította a Várpalotai Szénbányák Vállalat 1976-ban. Feladatául meghatározta, hogy állítson emléket az elmúlt száz év történetének, műszaki, gazdasági, kulturális eredményeinek és olyan személyeknek, akik jelentős szerepet töltek be a helyi bányászat alakításában, de azoknak is, akik részesei voltak ezen időszak formálásának.

A gyűjteményt lelkes műszaki dolgozók, a várpalotai gyűjtők és hagyományápolók csoportja hozta létre, kezdte bevezetőjében, köszöntőjében *Petrovics László*, az esemény egyik szervezője, a kiállítótér első helyiségében. Itt fekete márványtáblán olvasható a bányászercséltségben elhunytak nevéjegyzéke, valamint a terem kiemelkedő képzőművészeti alkotása, id. Szabó István Kossuth-díjas szobrászművész *Két generáció* című 2 méteres, kétalakos kompozíciója, mely érzékelteti az ősi szakma kultúráját, gazdag hagyományait.

Petrovics László megnyitója, az előtérben Einreinhof Attila

Ebből a tiszteletből táplálkozva és az utókornak is példát adható hagyományápolást gondozó civil szervezetek összefogásával került meghirdetésre a 2014. évi éjszakai múzeumi kaland. A program összeállítói bányászattörténeti előadásokkal, interaktív programokkal, tárlatvezetéssel, „bányászszendvicsrel” fogadták a szép számú érdeklődőt.

A szervezésben, rendezésben az alábbi egyesületek vettek részt: a Bányászahagyományok Ápolásáért Egyesület, a Városszépítő és Városvédő Egyesület, a Várpalotai Bányász Nyugdíjas Szakszervezet, a Klub és Rákóczi-telepi Baráti Kör Egyesület önkéntesei, vezetői.

A tárlatvezetések mellett időrendben az alábbi előadások, rendezvények voltak a Bányászattörténeti Gyűjtemény helyszínén: 18.00-19.00 Einreinhof Attila: A várpalotai bányászat 120 éve, 19.10-20.10 Dr. Buzási István: Kimagasló műszaki fejlesztési tevékenység Várpalotán,

20.20-21.20 Petrovics László: A helyi bányáskultúra és közművelődés történetéből,

21.30-22.40 Szabó Béla és Hargittai László: Bányász sportélet Várpalotán,

0.35-01.00 Bányász anekdoták, humoros történetek dr. Buzási István előadásában.

Az előadások és látványok közepette az érdeklődők megismerkedhettek a bányászviseléssel; a munkaruházattal és az egyenruhával. Az önkéntes hölgyek pedig hagymás és paprikás zsíros kenyérral kínálták a vendégeket, emlékeztetve az

*Bányászruhába öltözve
(Szabó Béla, Simon András, Hargittai László)*

egykori bányászszendvicsre. A vállalkozó szelleműek a látotokról, hallottokról és a gyűjteményről a városszépítők csoportja gondozásában összeállított szellemi totót böngészheték és válaszolhatták meg.

A helyszínen helytörténeti bányászkiötetek bemutatása mellett vásárlási lehetőséget is biztosítottak a rendezők.

A rendezvény befejezéséig a hangulatos és rendhagyó eseményre az éjszaka folyamán mintegy 300 látogató érkezett. *Dr. Buzási István* egyesületi elnök elégedetten és elismerően mondtott zárszót, megköszönve az önkéntesek munkáját.

A rendezvény támogatója a Thury-Vár Nonprofit Kft. volt.

Petrovics László

12. Geotermikus Szakmai Nap

Immár 12. alkalommal szakmai napra gyűltünk össze az MFGI dísztermében. A rendezvényben az volt az újszerű és örömteli, hogy a két hazai geotermikus szervezettel Magyar Geotermális Egyesület (MGtE), Magyar Termálenergia Társaság (MTET) együtt közösen szerveztük a programot.

A regisztráció után az első előadás a 21. század energetikájának várható alakulásáról a majdani energetikai lehetőségekről szólt. Ezután *dr. Kóbor Balázs* az MTET képviselőjében mutatta be a *szegedi termálenergia projektet*. Előadásából megtudtuk, hogy a város még nem, viszont az egyetem már rendelkezik saját energiastratégiával, sőt szerencsés pályázati munkával finanszírozni is tudják elképzelésüket. A tervezett és részben már kivitelezett geotermikus vertikum olyan teljesítményű, hogy újabb fogyasztók – akár a város közeli középületei – energiaigényének kielégítésére is alkalmas.

A szünet előtt *dr. Ádám Béla* mutatta be *prof. dr. Büki Gergely* és *Maiyaleh Tarekkel* közösen írt „Geotermikus Energia • Hőszivattyúzás” című könyvüket.

A kávészünet után *Szita Gábor*, az MGtE elnöke lépett a mikrofonhoz, Veregyház geotermikus történetét mutatta be, ahol immár hosszú ideje: több mint 30 esztendeje aknázzák ki a földhőt. A jövőképet is megismerhettük.

A Mannvit Kft. munkatársai, *Ádám László* és *Molnár Gábor* a Mosonmagyaróváron tervezett geotermikus távhő szolgáltatásról számoltak be. Érdekes volt hallani a körülmintően megszervezett, indulásra kész beruházásról.

Végül elnökünk, *dr. Tóth Anikó* ismertette a geotermikus oktatás helyzetét. Tájékoztatót adott az interneten keresztül megvalósítható tanulási, továbbképzési lehetőségről, melynek feladatai „e-learning” keretében nem csak magyar, hanem angol nyelven is teljesíthetők. Elmondta külföldi tapasztalatait, beszámolta a konferenciáról, kurzusokról, melyeken az elmúlt fél év során részt vett.

Dr. Tóth Anikó ismertetője

A közel 80 résztvevő nagyobb része a zárson is velünk tartott.

Köszönjük az MFGI segítségét, a kiváló büfét, az előadók és a hallgatóság aktivitását!

Livo László

Miskolci Egyetem – Nemak Győr Alumíniumöntöde Kft. együttműködés

Duális járműipari öntészeti szakirányos anyagmérnök képzés kialakítása, Győrben Könnyűfémöntészeti Kihelyezett Nemak Tanszék létrehozása, az országosan egyedül a *Miskolci Egyetemen* működő öntészeti felsőoktatás megújítása, a személyi és tárgyi feltételek megvalósításának támogatása a *Nemak Győr Alumíniumöntöde Kft.* által. Erről szól – többek között – az az együttműködési megállapodás, amelyet az intézmény, illetve a társaság és vezetői 2014. szeptember 5-én, a 2014/15. tanévnitő ünnepség előtt írtak alá a Miskolci Egyetemen.

A mexikói tulajdonú Nemak-cégcsoport a világ legnagyobb független, azaz nem autógyártó vállalatához tartozó hengerfej- és motorblokk-gyártó kapacitásával rendelkezik, amely 34 üzeméből 48 járműgyárral áll üzleti kapcsolatban, ezek közé tartozik az Audi, a BMW, az Opel és a Renault is. A *Nemak Győr Kft.* évente 2,5 millió hengerfejet gyárt közel kilencszáz dolgozót foglalkoztatva. Szakmai feladatainak teljesítéséhez a *járműipari fémalkatrész-gyártó szakmunkásképzés* kialakítása után az öntészeti felsőoktatás támogatásával és fejlesztésével biztosítja a működéséhez szükséges szakembereket.

A Nemak Győr Kft. hazánk egyik legnagyobb értékteremtő öntészeti vállalkozása, melynek a járműipari öntvénygyártás területén a szakmai képzésben és a kutatás-fejlesztésben a Miskolci Egyetem az egyik legfontosabb partnere. Az egyetem és a 20 éve alapított társaság a létrehozása óta aktív és kiemelt szakmai kapcsolatban áll egymással.

A felsőoktatás finanszírozási és beiskolázási nehézségei tükrében felértékelődik az a támogatás, amelyet a Nemak Győr Kft. biztosít a Miskolci Egyetem részére.

Az együttműködésben foglaltak szerint 2014. szeptember 1-jétől az 50 éve alapított Öntészeti Tanszék a Műszaki Anyagtudományi Kar *Járműipari Öntészeti Intézeti Tanszék* néven működött tovább, melynek feladata a *duális jellegű járműipari öntészeti szakirányos anyagmérnök képzés* kialakítása és az öntészeti szakmai ismeretek oktatásának megújítása.

2015-ben Miskolcon önálló kari Öntészeti Intézetet, valamint Győrben Könnyűfémöntészeti Kihelyezett Nemak Tanszékét hoznak létre, mely szakmai gyakorlati oktatási tevékenységet

végez a duális járműipari öntészeti szakirányos képzés keretében.

Az együttműködés keretein belül a Nemak Győr Kft. vezetése vállalja, hogy adománnyal és a Kerpely Antal Alapítványon keresztül kiemelten támogatja a Miskolci Egyetem öntészeti felsőoktatását és a Műszaki Anyagtudományi Kar öntészeti szakirányra vonatkozó beiskolázási tevékenységét.

A megállapodás aláírói:

David Toth, a Nemak Győr Kft. ügyvezető igazgatója,

Dr. Torma András, a Miskolci Egyetem rektora,

Dr. Palotás Árpád Bence, a Miskolci Egyetem Műszaki Anyagtudományi Karának dékánja.

Az ünnepélyes aláíráson részt vett *dr. Berényi János*, a Nemzeti Befektetési Ügynökség elnöke.

Sajtóközlemény – Miskolci Egyetem 2014. 09. 05.

Tanévnitő a Miskolci Egyetemen

2014. szeptember 5-én ünnepélyes tanévnitővel megkezdődött a 280. tanév a Miskolci Egyetemen. Az intézményben idén több mint 2000 elsőéves hallgató kezdi meg tanulmányait. Idén nyolc karon több mint tizenkétezer hallgatója van az universitasnak. Népszerűek a mesterszakok, annak ellenére, hogy a Miskolci Egyetem több szakán országos szinten is kiemelkedően magasak voltak az idei ponthatárok.

Mérföldkőhöz érkezett a Miskolci Egyetem az idei tanévben, mondta *Torma András*, az egyetem rektora a tanévnitő ünnepségen. A Nemak Győr Kft.-vel aláírt együttműködési megállapodás keretében ugyanis elkezdődött a duális képzés az egyetemen. Ennek révén az érintett hallgatók az elméleti tudás mellett gyakorlati tapasztalatokat is szereznek, méghozzá egyetemi képzésük minden évében, így piacképesebb lesz a diplomájuk

Az új egyetemi polgárok

Eskütételük után *Kriza Ákos*, Miskolc polgármestere jelképesen átadta a város kulcsát az új elsőéveseknek. Köszöntőjében hangsúlyozta: fontos, hogy választott szakterületükön biztos tudást szerezzenek, azonban egy-egy vizsga eredményénél meghatározóbb az elkötelezettség.

A tanévnitő ünnepségen miniszteri, egyetemi kitüntetések, PhD okleveleket is átadtak.
minap.hu 2014. szeptember 7.

